

Szemtől szemben a diszkriminációval

A dőlt betűvel szedett szövegek az online felületen is olvashatóak, a feladatok részét képezik.

Pontosan mi is a diszkrimináció, és hogyan működik? Kiket érint, és milyen hatással van az emberek életére?

Célok

Ezen a tanulási útvonalon a tanulók:

- A diszkrimináció működését tanulmányozzák mind egyének közötti, mind társadalmi szinten.
- Megvitatják a cigányellenesség, az antiszemitizmus, az LMBT+ emberek, valamint a muszlimok elleni diszkrimináció és a rasszizmus konkrét eseteit, melyek kiindulópontjául öt fiatal gondolatait és tapasztalatait használják fel.
- Megismerkednek a diszkrimináció különböző formáit leíró kifejezésekkel.
- Reflektálnak arra, hogy a diszkriminációs helyzetekre kik/mik lehetnek hatással, és hogy ők maguk mit javasolnának az egyes esetekben.

A tanulók egy diszkriminációs gépezet nevű modellel fognak dolgozni. Ez felbontja a diszkrimináció különböző elemeit: hogyan látjuk a másik embert, mennyiben része a diszkriminációnak a kategorizálás és az emberek megítélése, és hogy milyen következményei vannak a diszkriminációnak.

Struktúra

A Szemtől szemben a diszkriminációval tanulási útvonalon három pálya van, melyek mindegyike több lépésből áll.

1. pálya: Az első pályán a tanulók Medine történetével dolgoznak, és a diszkriminációs gépezet használatával megértik a diszkrimináció működését. Ezt követően kiválasztanak egyet az öt történet közül, amivel dolgozni fognak, hogy elmélyítsék a diszkrimináció működéséről tanultakat. A pálya annak a megvitatásával zárul, hogy kiknek van szerepe egy diszkriminációval kapcsolatos szituációban.

2. pálya: A második pályán ugyanannak az öt embernek a tapasztalatait használjuk fel, hogy közelebbről megvizsgáljuk a cigányellenesség, az antiszemitizmus, az LMBT+ és a muszlim emberek elleni diszkrimináció és a rasszizmus fogalmát. Miután a fogalmak leírásával foglalkoztak, a tanulók chatelés formájában beszélgetnek

Munkaformák és jelöléseik

A tanulási útvonalon a tanulók gyakran dolgoznak párban, kisebb csoportban, vagy egész osztályban beszélnek meg egy-egy témát.

Egyéni munka

A kérdések önálló megválaszolása időt enged arra, hogy a tanulók személyes válaszokat fogalmazzanak meg.

Páros munka

A témák párokban történő megbeszélése mindenkinek lehetőséget ad arra, hogy hangot adjon véleményének és egy emberrel megvitathassa azt.

Csoportmunka

A témák kisebb csoportokban történő megbeszélése lehetőséget ad arra, hogy a tanulók több véleményt meghallgassanak, valamint megfelelő teret biztosítanak arra, hogy azok a tanulók is kifejezzék gondolataikat, akik nem szeretnek nagy csoportban megnyilvánulni.

Osztálymunka

Az egész osztályos megbeszélések lehetővé teszik, hogy a diákok közösen átgondolják és megismerjék egymás munkáit, valamint a tanár is lehetőséget kap arra, hogy összegezze a legfontosabb eredményeket.

az egyes szituációkról, melyekben arra kérjük őket, hogy adjanak tanácsot.

3. pálya: A tanulók lehetőséget kapnak arra, hogy végiggondolják, mely tényezők befolyásolják azoknak a szituációknak a megítélését, amelyekben bizonyos személyeket megkülönböztetés ér. A mindennapi életből vett szituációkat nézve megoszthatják egymással véleményüket azzal kapcsolatban, hogy miért gondolkozunk különbözően egy-egy cselekedet vagy reakció megítéléséről.

1. Pálya – A diszkrimináció működése

Időkeret: körülbelül 90 perc

Hogyan működik a diszkrimináció? Öt fiatallal fogsz találkozni, akik az őket ért hátrányos megkülönböztetésről mesélnek.

Áttekintés

A tanulókat először arra kérjük, hogy írják le, mit gondolnak, mit jelent a diszkrimináció. Majd meghallgatják Medine gondolatait az előítéletek és a diszkrimináció összefüggéséről. Medine történetén keresztül, a diszkriminációs gépezet használatának segítségével, a tanulók megértik a diszkrimináció mechanizmusát.

Az öt fiatal tapasztalatainak meghallgatása után a tanulók kiválasztanak egy történetet, mellyel dolgozni fognak. Megfeleltetik a "mások", a címkézés, a csoportosítás, illetve az ítékezés gondolatát a kiválasztottjuk tapasztalataival. A pálya annak megvitatásával végződik, hogy az egyénnek mekkora befolyása van bizonyos helyzetekre.

1. lépés Mit tudsz?

Mit tudsz a diszkriminációról?

Beszélgétek meg a szófelhőt az osztállyal!

Ez a tanulási útvonal bevezetője. Ne aggódjunk, ha a szófelhőben megjelenő válaszok felszínesek. Ez a feladat lehetővé teszi a tanulók számára, hogy hozzátegyék saját tudásukat a többiekéhez, és hogy kiderüljön, mások mit tudnak, illetve mit szeretnének megtudni. A pálya utolsó lépése lehetőséget biztosít a tanulóknak, hogy reflektáljanak arra, mit tanultak meg a pálya elejéhez képest.

Mielőtt nekikezdünk

- Minden alkalommal, amikor a diákok bejelentkeznek a felületre, látni fogják a következő felugró üzenetet:
Kérjük, vedd figyelembe, hogy a feladatok során adott válaszaid láthatóak lesznek a tanárod és diáktársaid számára.
- Mivel a megvitatott témák személyesek lehetnek, mérlegeljük, hogy az osztály légköre biztonságos-e és biztosak lehetünk-e abban, hogy a tanulók tisztelettel viselkednek egymás iránt. Amennyiben szükségesnek érezzük, beszéljük meg ezt a kérdést az osztállyal.
- Az esetek egy részében a tanulók csak akkor tudják folytatni a feladatot, ha egy vagy több választ megadnak. Más esetekben a tanulók csak akkor tudják folytatni a feladatot, ha az osztály többi része is megadta a válaszokat.
- A tanulókat segítenünk kell abban, hogy mennyi időt töltsenek el egy-egy lépéssel. A tanulókat és a rendelkezésre álló időt egyaránt ismerve hasznos lehet az időkereteket megadni. A pályák rövid, ráhangoló kérdésekkel kezdődnek. Érdemes az első feladatokkal töltött időt rövidebbre venni, hogy több idő maradjon a kérdések megvitatására később.
- Kutatás, vagy prezentáció készítése házi feladatként önállóan vagy kisebb csoportban otthon is megoldható.

Blended tanulás

A blended tanulásban egyszerre van jelen az online és az offline munka, ami lehetővé teszi, hogy a diákok mindkét tanulási környezetben a lehető leghatékonyabb módon tanuljanak. A tanulási folyamatot, mely az egyéni feladatok és az intenzív párbeszéd köré épül, erős figyelemmel kell kísérni.

Fontos, hogy a tanulók ne szaladjanak előre, tartsák a csoport tempóját. Hasznos lehet, ha a szövegek egy részét közösen olvassuk el és a videóklippek egy részét is közösen tekintjük meg. Hagyjunk elegendő időt a csoportmunkára és az egész osztályban való megbeszélésre.

Szánjunk elegendő időt arra, hogy átbeszéljünk mindent, amivel a tanulók előhozakodnak. Esetleg átgondolhatjuk a következő kérdéseket:

Milyen szavakat használtak a tanulók? Mellékneveket és/vagy olyan szavakat, melyek érzelmekeket fejeznek ki (igazságtalan, fájdalmas, bántó stb.), vagy inkább a csoportok leírására alkalmas főneveket (külföldiek, menekültek stb.), esetleg a különböző diszkriminációkra vonatkozó kifejezéseket (rasszizmus, antiszemitizmus stb.)?

A feladat nem arról szól, hogy valakinek igaza van vagy téved. Hasznos dolog megismerni a tanulók első gondolatait a témával kapcsolatban, és megemlíteni nekik, hogy a pálya végén alkalmuk lesz újra megnézni a szófelhőiket, és kiegészíteni őket azzal, amivel szeretnék.

2. lépés Ismerkedj meg Medine-nel (egyéni munka/ osztálymunka)

Hallgasd meg, mit gondol a diszkriminációról!

Ellenőrizd, hogy a felirat be van-e kapcsolva!

Medine az előítéletekről és a diszkriminációról beszél a videón. Ez két különböző dolog.

Használd a diszkriminációs gépezetet, hogy megvizsgáld, amit Medine mond!

Jó ötlet lehet a videót az osztályban közösen megnézni. Medine 2013-ban részt vett egy Berlinben megrendezett ifjúsági konferencián, melynek témája a sokszínűség és a diszkrimináció volt. A tanulók meghallgatnak egy kétperces klipet, melyben Medine bemutatkozik, és megosztja a nézőkkel gondolatait a saját előítéletességéről, és arról, vajon ezek miatt az előítéletei miatt diszkriminálja-e azokat az embereket. Medine egy kicsit zavarban van a fogalmakkal kapcsolatban. Hagyjuk, hogy a tanulók használják a szöszedetet, és bizonyosodjunk meg arról, hogy a tanulók megértették az alapvető különbséget az előítéletek megléte (gondolatok), valamint a diszkrimináció (tettek) között.

A következő lépésekben Medine történetének és egy gép metaforájának a segítségével vizsgáljuk meg a diszkrimináció működési mechanizmusát. A tanulókat segítő, Medine szavai a jobb felső sarokban lévő felugró ablak alatt olvashatók.

3. lépés A diszkriminációs gépezet (egyéni munka/ osztálymunka)

Nézd meg a gépezet különböző részeit és a közreműködő embereket!

Navigáció

A legtöbb tanulási útvonal több pályából áll. A tanár feladata, hogy kiválassza, hogy a tanulók melyik útvonalon és melyik pályán dolgozzanak. Minden pálya több lépésből áll. A legtöbb lépés több oldalt is tartalmaz – általában kérdés, információ és feladat tartozik hozzá, melyet párban vagy csoportban kell megoldani. A tanulók csak akkor léphetnek vissza egy oldalra, ha az ugyanahhoz a lépéshez tartozik. Ebben az esetben még egyszer ránézhetnek a kérdésre, vagy újra elolvashatják a szöveget. A vissza nyíl nem lépteti vissza a tanulókat az előző lépésre. Ha szükséges, a bal felső sarokban található legördülő menüben megnyitható az egész pályára vonatkozó navigáció.

Szófelhő

Kétféle szófelhőben gyűlnek össze a tanulók válaszai. Minden választ egyformán kezel a rendszer, de a szófelhőben a válaszok véletlenszerűen jelennek meg. Ez azt jelenti, hogy nem mindenki ugyanazokat a válaszokat látja. Általában több szó van, mint amennyi megjeleníthető a képernyőn. Hasznos módja a szófelhő megvitatásának, ha megkérdezzük, hogy van-e valaki a tanulók között, akit valamelyik szó meglepett vagy különösen érdekel. Moderátorként a tanár maga is csoportosíthat összetartozó szavakat.

Esetenként a szófelhő statisztikailag összegyűjti a tanulók véleményét és grafikonon vagy számmal kifejezve megjeleníti azt. Ez megmutatja, hogy az osztályban milyen különböző vélemények vannak, valamint megvitatásra javasolt témák is megjelenhetnek.

A válaszaikat elsőként beadó tanulók esetében a szófelhők meglehetősen üresek lesznek. Amikor az utolsó tanulók is beadták válaszaikat, mindenki frissítse a képernyőjét.

Más emberek

Amikor ránézünk valakire, a megjelenése vagy a viselkedése alapján kialakítunk róla egy elsődleges véleményt. Csak akkor gondoljuk valakiről, hogy más, amikor nem úgy néz ki, vagy nem úgy viselkedik, ahogyan azt elvárjuk tőle. Nem mi találjuk ki azokat az általánosító képzeteket, amelyek bennünk élnek, hanem a bennünket körülvevő társadalom. Más emberek és a média által megalkotott elvárások ezek, melyek a nyelv és az intézmények útján terjednek.

Kategorizálás és ítékezés

Amikor valakit különbözőnek látunk, tudatosan vagy tudattalanul is csoportokba soroljuk őt. Ez a csoportosítás szoros összefüggésben van az értékítéletünkkel. Néha bizonyos vonásokkal is felruházzuk ezeket a csoportokat. Ha olyan emberekkel lépünk interakcióba, akiket negatív csoportba osztottunk, előfordulhat, hogy hátrányosan megkülönböztetjük őket.

A „diszkriminációs gépezet” nem automatikusan működik. Mindannyian újra és újra átgondolhatjuk, hogyan csoportosítjuk az embereket, és hogyan ítéljük meg őket.

A diszkrimináció következményei

Azokban az emberekben, akiket hátrányosan megkülönböztetnek, a diszkrimináció károkat okoz. Az egyének szintjén a diszkrimináció öltheti sértések vagy fizikai erőszak formáját. A diszkrimináció lehet intézményes is, például amikor egy adott csoportnak csak korlátozott hozzáférése van az oktatáshoz vagy a lakhatáshoz.

A „Diszkriminációs gépezet” modell keretet ad az egyének közötti, illetve a társadalmi diszkrimináció megértéséhez. A következő lépések egyszerre játékosak és absztraktak. Az elemek aztán az öt fiatal történetével kapcsolatban kerülnek felhasználásra.

Megkérdezhetjük a tanulókat, ők hogyan értelmezik a képet. A labdákat tekinthetjük a másokról alkotott képeinknek, a gépezet fogaskerekeit pedig tekinthetjük a bennünk kialakult képek csoportosításának és megítélésének. Úgy tűnik, hogy a bal oldalon álló lány irányítja a dolgokat. A gépezet felett álló fiatalok táplálják be a gépbe az elképzeléseket és a képeket, a jobb oldalon álló megfigyelők azonban feldúlnak tűnnek az eredmény láttán.

A tanulók megkapják a fenti három szöveget azért, hogy figyelmesen elolvassák azokat. Esetleg érdemes az egész osztállyal közösen elolvasni mindet. A diákoknak számos kérdést teszünk fel, melyekre minden esetben a kulcsszavak segítségével kell válaszolniuk.

A videó szövegátiratát lásd itt (i).

Olvasd el, mit mondott Medine a videóban!

Szójegyzék

A szövegben a kiemelt szavak magyarázata a szójegyzékben található. A tanulók tudásszintjétől és érdeklődésétől, valamint a rendelkezésre álló időtől függ, hogy a szójegyzéket milyen alapossággal használják. Mérlegeljük, mely kifejezéseket szeretnénk megvitatni az egész osztállyal annak érdekében, hogy meggyőződhesünk róla, hogy az adott kifejezéseket megértették.

Információ és utasítások

A képernyő jobb felső sarkában esetenként további információt és instrukciókat találunk. Erre mindenképpen hívjuk fel a tanulók figyelmét! Lesznek olyan helyzetek, amikor szükségük lesz ezekre az információkra ahhoz, hogy meg tudják oldani a feladatot.

Feliratok

Figyelmeztessük a tanulókat, hogy kapcsolják be a videklip megnézése előtt a felirat funkciót.

- Milyen képe van Medine-nek az állomáson tartózkodó fiatalokról?
  - Hogyan ítéli meg a fiatalokat Medine?
  - Milyen elképzelése van a „normális viselkedésről”?
- Írj legalább két választ mindkét kérdésre!

- Ki dönti el, mi a „normális”?
  - Ki híz hasznát a társadalomban a diszkriminációból?
- Írj legalább két választ mindkét kérdésre!

Nézzétek át válaszaitokat!

Beszélgétek meg párokban, aztán az osztállyal!

Elengedhetetlenül fontos időt szánni arra, hogy a kérdésekre adott válaszokat megbeszéljük. Tehetjük ezt kis csoportokban vagy az egész osztállyal.

4. lépés Találkozás (egyéni munka)

Hallgasd meg öt ember történetét!

Ellenőrizd, hogy a felirat be van-e kapcsolva!

Kiről szeretnél többet megtudni? Válassz ki egyvalakit!

Ebben a nyolcperces filmben Tyrell (Németországból), Aya (Hollandiából), Nick (Ukrajnából), Anna (Dániából) és Márk (Magyarországról) saját, diszkriminációval kapcsolatos tapasztalataikról beszélnek. A fiatalok mindegyike bemutatkozik. Fontos, hogy meghallgassuk, ők hogyan definiálják saját identitásukat. Nem szeretnénk egyszerűen csak a diszkriminációval kapcsolatos élményeikkel azonosítani őket. Megmutatjuk, hogy a diszkriminációnak különféle formái léteznek, és hogy a diszkriminációt különféle módokon lehet megélni, ám hierarchiát nem lehet felállítani, tehát nincs olyan, hogy „legrosszabb”, „legsúlyosabb” diszkrimináció.

Fontos, hogy a történetet, amivel tovább dolgoznak, a tanulók saját maguk válasszák ki azért, mert abban a történetben valamit fontosnak találtak vagy valami felkeltette az érdeklődésüket. Ha sok tanuló választja ugyanazt a fiatalot, tanácsos több kisebb csoportot alkotni, aztán összehasonlítani a csoportok eredményeit.

5. lépés Bepillantás (csoportmunka)

Ti ugyanazt az embert választottátok. Alakítsatok kis csoportokat! Használjátok a diszkriminációs gépezetet, hogy megértsétek, min ment keresztül ez az ember!

Nézzétek meg a videót!

- Milyen szempontból volt a kiválasztottatok más, mint a többiek?
- Hogyan értékeltétek ennek az embernek a viselkedését?
- Mit tekintenek „normálisnak” ebben a szituációban?

A diszkriminációs gépezetet használtátok annak érdekében, hogy megértsétek a diszkrimináció működését. Beszélgétek meg a csoportban, hogy megtudtatok-e valami új dolgot!

A tanulók kis csoportokban közelebből is megvizsgálják, mit tapasztalt meg az általuk kiválasztott fiatal. A korábban bevezetett modellt, a diszkriminációs gépezetet, használják arra, hogy valakinek a személyes tapasztalatát közelebből is szemügyre vegyék.

6. lépés Nézd meg közelebből (csoportmunka)

Hol történt a diszkrimináció?

Mi történt, és kik voltak benne érintettek?

Csoportban beszéljétek meg, vajon hogy érezték magukat a családtagok, a barátok, az osztálytársak vagy a járőkelők!

Az emberek megváltoztathatják a szituációkat.

Állítsd be a csúszkát annak megfelelően, mit gondolsz, mennyire van lehetősége ezeknek az embereknek megváltoztatni a szituációt.

A tanulók egyénileg válaszolnak meg három feleletválasztós kérdést. A kérdések segítenek a diákoknak felismerni azt, hogy a diszkrimináció helyszíne, és a kapcsolódó személyek mind fontos szereppel bírnak.

A tanulók gondolkodjanak el azon, hogy mások (barátok, családtagok, járőkelők) hogyan befolyásolhatnak egy szituációt. Ezt megtehetik egyénileg (a csúszka használatának segítségével) vagy az osztállyal közösen is, mely esetben készítsünk egy véleményvonalat az osztályteremben, a tanulók pedig fizikailag is vegyék fel az általuk képviselt pozíciót. Ez alkalmat ad a véleménycserére azzal kapcsolatban, milyen szerepe lehet valakinek, és milyen tényezők esetén érezzük úgy, hogy hatással lehetünk egy szituációra. A tanár fontos szerepet tölt be a megbeszélés moderátoraként. Legyünk körültekintőek, és adjunk szót azoknak a tanulóknak is, akik kisebbségben vannak a véleményükkel (a véleményvonalon elfoglalt pozíciójukból látható). A barométer felhasználásával lebonyolított megbeszélésre láthatunk példát a 2013-as ifjúsági találkozóról készült rövid filmben.

7. lépés Mit tudsz MOST? (egyéni munka/ osztálymunka)

Nézd meg a szófelhőt a feladat elejéről!

Beszélgétek meg a szófelhőt az osztállyal!

A tanulók megnézik a szöveghőt, melyet a pálya elején készítettek, és új gondolatokkal egészítik ki azt. Ezek új szöveghőben kerülnek összegyűjtésre. Szánjunk időt arra, hogy megbeszéljük, mivel egészítették ki a felhőket, és foglalják össze, milyen új dolgokat tanultak.

2. Pálya – Közelítés és távolítás

Időkeret: körülbelül 100 perc (beleértve a házi feladatot is, ha adunk).

A 4. lépést feladhatjuk házi feladatnak is. Ebben az esetben javasoljuk, hogy a 3. lépést az osztállyal közösen végezzük el, a tanulók pedig párban vagy kis csoportokban dolgozhatnak a következő lépésen.

Milyen különböző típusait ismered a diszkriminációnak? Öt típusról szerezhetsz ismereteket, és segíthetsz egy európai fiatalnak, hogy reagáljon egy öt ért diszkriminációra.

Áttekintés

A második pályán kiindulópontként ugyanannak az öt embernek a tapasztalatait használjuk fel, hogy közelebbről megvizsgáljuk a rasszizmus, az antiszemitizmus, az LMBT+ és a muszlim emberek elleni diszkrimináció, valamint a cigányellenesség fogalmát. A fogalmak jellemzése után a tanulók chatelés formájában beszélgetnek az egyes szituációkról. A chatelés során tanácsot kell adniuk.

1. lépés A szavak hatalma (egyéni munka/osztálymunka)

Hallgasd meg öt ember történetét!
Ellenőrizd, hogy be van-e kapcsolva a felirat!

Azon tanulók számára, akik nemrégiben túljutottak az első pályán, ismerős lesz a videóklip. Mielőtt újra megnézik, tegyük fel nekik a tanulási útvonal soron következő kérdéseit.

Milyen szavakat használnál arra, hogy leírd azt a diszkriminációt, melyben ezeknek az embereknek részük volt?
Írd le azt a diszkriminációt, melyben ezeknek az embereknek részük volt!
Beszéljétek meg a szöveghőt az osztállyal!

Amennyiben a tanulók nem mentek végig az első pályán, nézzék meg a videót, a kérdésekkel pedig csak akkor foglalkozzunk, amikor azok megjelennek az online

felületen. Szánjunk arra időt, hogy végiggondoljuk a szöveghőben megjelenő szavakat, és arra is, hogy megbeszéljük, mely szavak hiányozhatnak.

2. lépés Hogy hívod? (egyéni munka/osztálymunka)

Antiszemitizmus, Rasszizmus, A muszlimok elleni diszkrimináció, Cigányellenesség, Az LMBT+ emberek elleni diszkrimináció

Miért használunk különböző kifejezéseket a különféle hátrányos megkülönböztetésekre?

Nézzük meg az osztály válaszait a szöveghőben, és bátorítsuk a véleménycserét a rasszizmus, az antiszemitizmus, a cigányellenesség és az LMBT+, illetve a muszlim emberekkel kapcsolatos diszkrimináció különböző, történelmi múltban és a jelenben megtapasztalható előfordulásaival kapcsolatban. Gyakran mondják azt, hogy ez mind "egyszerűen csak rasszizmus". Az antiszemitizmus a zsidók elleni rasszizmus, a cigányellenesség a romák elleni rasszizmus stb. Vizsgáljuk meg, miért születnek különböző elnevezések, miért használjuk őket. Nézzük meg a hasonlóságokat és a különbségeket. Lásd: pedagógiai megközelítések. <https://www.storiesthatmove.org/hu/pedagogusoknak/pedagogiai-megkozelitesek/>

3. lépés Közelítsük rá (csoportmunka)

Alakítsatok csoportokat! Minden egyes csoport egy kifejezéssel, az öt diszkrimináció valamelyikével fog dolgozni. Azt tudom erről, hogy...

Osszuk az osztályt csoportokra, és gondoljuk végig, kiválaszthatják-e azt a fogalmat, amivel dolgozni szeretnének. Fontos, hogy mind az öt fogalommal foglalkozzunk, mert a csoportok később összevetik a hasonlóságokat és a különbségeket.

4. lépés Közelítsük rá még jobban (csoportmunka)

A különböző diszkriminációk jellemzésére különböző kifejezéseket használunk. A különböző kifejezések a különböző történelmi háttér és nézőpont eredményei.

Válasszatok ki kulcsszavakat az olvasott szövegekből! Válasszatok ki, mely kulcsszavakat fogjátok használni a leírásotokban! Klikkeljétek a négyzetekre!

Az általad választott kulcsszavak alapján mutasd be azt a diszkriminációtípust, amiről tanultál.

Alakítsatok csoportot, amelyben minimum egy másik csoportból származó diák van, aki ezen témák

valamelyikével dolgozott: antiszemitizmus, rasszizmus, cigányellenesség, muszlimok és LGBT+ emberek elleni megkülönböztetés.

Osszátok meg egymással a tudnivalókat az egyes diszkriminációtípusokról és vitassátok meg a hasonlóságokat és különbségeket!

Háttérinformáció (i):

Az említett jelenségek taglalása nem egyszerű. A szakértők sincsenek azonos véleményen arra vonatkozóan, hogy pontosan mit jelent az antiszemitizmus, a cigányellenesség, a muszlimok és az LMBT+ közösség elleni megkülönböztetés. Gyakran a szóhasználatban sincs egyetértés. Sokak szerint félrevezető az olyan kifejezések használata, mint az iszlamofóbia vagy homofóbia - ennek ellenére ezeket napi szinten használják pl. a médiában vagy a közbeszédben. Ezért nagyon fontos átgondolni a szóhasználatot, mivel az is befolyásolni tudja miként gondolkoznak az emberek ezekről a jelenségekről.

Az első szöveg, melyet a tanulók elolvasnak, az öt fogalom általános leírása, melyet a Stories that Move projektet kidolgozó csapat írt. A második szöveg egy nemzetközi szervezet vagy egy civil szervezet definíciója (ENSZ, UNESCO, EBESZ).

A szövegekből kiválasztott kulcsszavak felhasználásával a tanulók megalkotják a fogalmak saját leírását.

Mielőtt a tanulók továbblépnének az 5. lépésre, hagyjuk, hogy az osztály összehasonlítsa és megvitassa az általuk írt jellemzéseket. Utaljunk vissza a tanulók által korábban már megválaszolt kérdésekre: miért jellemezzük a különböző diszkrimináció-típusokat különféleképpen?

5. lépés **Hogyan reagálunk? (csoportmunka)**

Válaszd ki azt az embert, aki az általad tanulmányozott diszkriminációval volt kénytelen szembesülni!

Egészítsd ki az alábbi chatelést!

Ha az, akit választottál, a barátod lenne, milyen jó tanácsot adnál neki? Hogyan reagálna az általa megtapasztalt diszkriminációra?

Egészítsd ki a beszélgetést a válaszaiddal!

Hasonlítsátok össze a válaszaitokat, és a csoport válasszon ki egyet közülük, amit bemutattok az osztálynak! Előtte magyarázzátok el a történeteket!

Hogyan változtak meg a nézeteitek a diszkrimináció különböző formáival kapcsolatban, és azzal kapcsolatban, hogyan is hat mindez az emberekre?

A tanulók felolvasnak egy rövid chat párbeszédet, mely egyik résztvevője a klipekből megismert öt fiatal egyike: Anna, Aya, Márk, Nick vagy Tyrell.

A 4. lépéshez hasonlóan dolgozhatnak az eddigi csoportjukkal vagy párokban.

Szánjunk időt arra, hogy a tanulók meg tudják beszélni a különböző válaszokat, és azt is, hogy a különböző emberek miért adnak különböző tanácsokat. Rá fognak ébredni arra, hogy sok tényező befolyásolja az emberek különböző diszkriminatív esetekre adott válaszait. Az például, hogy biztonságos-e a környezet, vagy hogy milyen személyiségjegyekkel bír az adott ember, mind hatással van arra, hogy egy barát vagy egy járókelő direkt módon válaszol-e egy diszkriminatív megjegyzésre.

A tanóra lezárásaként kérjük meg a tanulókat, gondolják át, megváltozott-e a diszkriminációval kapcsolatos véleményük. A válaszokat megbeszélhetik először párokban is, majd megoszthatják gondolataikat az egész osztállyal.

3. pálya - **Öt szituáció - rajtad a sor**

Idő: körülbelül 45 perc

Erre a pályára való felkészülésként érdemes megnézni az online workshopot (10-20 perc), amely a kezdőoldalon található. A foglalkozás betekintést enged abba, hogy mi minden befolyásolja azt, hogy miként ítélünk meg egy szituációt, valamint lehetőséget ad megtapasztalni azokat a módszereket, amelyeket a tanulók követni fognak. A terület szakértői számos szituációval kapcsolatban megosztják meglátásaikat.

A hátrányos megkülönböztetést különböző helyzetekben, sokféle formában megtapasztalhatjuk. Az emberek azonban nem minden esetben értenek egyet egy tett vagy megjegyzés jelentőségét illetően. Miért van ez, és mihez kezdünk vele? Vizsgáljuk meg!

Áttekintés

A harmadik pálya során öt olyan szituációval dolgozunk, amelyeken fiatalok kerülnek szembe olyan megjegyzésekkel, melyek diszkriminatívnek vagy ellenségesnek tekinthetőek. A helyzetek fiatalok mindennapjaiból vett jeleneteket mutatnak be. Minden tanuló eldöntheti, hogy az adott szituáció számára elfogadható vagy nem. Később csoportokban osztják meg egymással a véleményüket és átgondolják, hogy megtartják-e, amit korábban éreztek, vagy esetleg új nézőpontokat találtak. Mint osztály megvitathatjuk azokat

a tényezőket, amelyek a tárgyaltszituációk megítélését befolyásolták.

A tanulók részben egyedül (online) és részben csoportokban (offline) fognak dolgozni, hogy kialakítsák és megfogalmazzák a saját véleményüket, illetve, hogy mindezeket megoszthassák, megvitathassák társaikkal is. Az öt szituáció kinyomtatható a foglalkozás offline megtartásához.

1. lépés – Mennyire súlyos? (csoportmunka)

A következő oldalakon neked kell véleményt mondanod a képeken látható öt helyzetről. Mit gondolsz, mely reakciók milyen mértékben tekinthetők súlyosnak és elfogadhatatlannak?

Mit gondolsz? Told el a csúszkát a megfelelő irányba. Ez a te véleményed, itt a te érzéseidről van szó.

Kéz a kézben

Fairplay

Barátok

Vásárlás

Viccből

A következő oldalon azt látod majd, mit gondolnak az osztálytársaid erről az öt szituációról. Klickelj a panelekre, hogy megismerd az eredményeket, és használd a frissítés gombot (jobb alsó sarok), hogy további válaszokat tölts be. Várd meg, amíg mindenki végez. Beszéljétek meg az eredményeket az osztályban!

A tanulóknak addig kellene várniuk a szófelhőt mutató oldalon, amíg mindenki felcsatlakozik, egy pillanatot hagyva az ábra átgondolására, mutatva a képekhez rendelt véleményeket. Nincs szükség a szituációk hosszas elemzésére, ez később a kiscsoportos feladat során történik majd meg. Ámde, érdekes lehet megemlíteni a vélemények sokféleségét és megbeszélni a tényezőket, amelyek szerepet játszhattak a döntésben. Megeshet, hogy a legtöbb tanuló ugyanazt a véleményt képviseli. Legyünk biztosak benne, hogy a többi vélemény is meghallgatásra kerül, ha csak röviden is vagy esetleg később, a csoportmunka után.

2. lépés – Öt szituáció (egyéni munka)

Nézd meg újra az öt szituációt! Szerinted melyik a legsúlyosabb, és melyik a legkevésbé súlyos?

Ez a te véleményed, itt a te érzéseidről van szó.

Szerintem ez a legsúlyosabb, mert...

Szerintem ez kevésbé súlyos, mert...

3. lépés – Vélemények összevetése (csoportmunka)

Kis csoportokban vitassátok meg a szituációkat! Írjátok fel a rajzok címeit különálló papírokra, és rendezzétek őket sorba a legkevésbé rossztól a legrosszabbig.

A tanulókat most arra kérjük, hogy hasonlítsák össze az öt szituációt. Mindez nem hierarchia kérdése, hogy "mi súlyosabb és mi nem", hanem ez azokról az érzésekről szól, amelyeket néhány szituáció kiválthat bennünk és azokról a tapasztalatokról, amelyeket egy-egy szituációhoz tudunk kapcsolni.

Ezen a ponton a tanulóknak figyelmesen meg kell hallgatniuk egymást. Ha általában megegyezik a véleményük, érdekes belegondolni miért van ez, és hogy tudatában vannak-e más meglátásoknak. Fontoljuk meg, hogy mi osztjuk-e csoportokra az osztályt, vagy hagyjuk, hogy maguk alakítsák ki a sajátjukat.

4. lépés – Nézőpontok (egyéni munka/osztálymunka)

Megismertél új nézőpontokat? Mit gondolsz, melyik szituáció a legrosszabb?

Állítsátok fel a képeket abban a sorrendben, amiben megegyeztetek!

Nézőpontok: a legsúlyosabb

Hallottál valami olyasmit, amire korábban nem gondoltál? Melyik szituáció nem vagy nem annyira súlyos?

Állítsátok fel a képeket abban a sorrendben, amiben megegyeztetek!

Nézőpontok: a legkevésbé súlyos

Melyik mellett döntöttél? Válassz kettőt!

Ismersz valakit, aki ezt bántásként élné meg

Az áldozat nincs jelen

Sokan hallották a megjegyzést

A beszélő nem bántó szándékkal mondta, amit mondott

A beszélőnek nagyobb hatalma van, mint az áldozatnak

A csoport közösen hozott döntései az egész csoport előtt láthatókká válnak. Ez szolgál a közös megbeszélés kezdetéül.

Megkérdezhetjük a csoportoktól, hogy mely kép váltotta ki a legnagyobb vitát és miért. Amennyiben egy kép nem került megbeszélésre, érdekes lehet megtudni, hogy vajon azért mert a) a diákok távol érzik az életüktől/ maguktól b) mindannyian egyetértettek vele kapcsolatban c) egy olyan témát érint, amelyről vonakodnak beszélni.

Kérjünk példákat minden olyan tényezőre, amely befolyásolhatja az adott szituáció súlyosságát!

További támpontok arra az esetre, ha egy vagy több szituációt mélyebben kívánunk értelmezni:

A Kéz a kézben című kép megvitatásakor:

- Tipp 1: A képen látott erőszak hogyan befolyásolja a szituáció megítélését?
- Tipp 2: Másképpen ítélnéd meg a szituációt, ha a két érintett két muszlim lány lenne?
- Tipp 3: Mit gondolsz, hogy érzik magukat a kéz a kézben sétáló fiúk, és mi lehet a reakciójuk?

A Fairplay című kép megvitatásakor:

- Tipp 1: Mit gondolsz, miért kiabálnak így?
- Tipp 2: Milyen lehetőségük van a piros mezes játékosoknak?
- Tipp 3: Mit gondolsz, mi a szurkolók szerepe?

A Viccből című kép megvitatásakor:

- Tipp 1: Mit gondolsz, mikor humoros egy vicc vagy egy szójáték, és mikor nem?
- Tipp 2: Hogyan reagálnál arra, ha valaki egy másik történelmi eseménnyel (például az aradi vértanúkkal) kapcsolatban viccelődne hasonló módon?
- Tipp 3: Mit gondolsz, mi ilyenkor egy tanár szerepe?

A Barátok című kép megvitatásakor:

- Tipp 1: Mit gondolsz, mit akar elérni az a lány, aki a másikat figyelmezteti?
- Tipp 2: Van annak jelentősége, hogy a fiú, akiről beszélnek, jelen van?
- Tipp 3: Különbséget jelentene számodra, ha a társalgás nem a lányok között zajlana, hanem egy kisebbséghez nem tartozó fiú beszélne a sráccal a képen? Miért?

A Vásárlás című kép megvitatásakor:

- Tipp 1: Mit gondolsz, mit feltételez a bolt tulajdonosa a fiúkról?
- Tipp 2: A képen a bolttulajdonos gondolatait látjuk. Másképpen ítélnéd meg a helyzetet, ha ki is mondaná, amit gondol?
- Tipp 3: Mit gondolsz, mit éreznének a fiúk, ha kiderülne, hogy nem látják őket szívesen a boltban?